

Romanul

Romanul este o creație epică în proză demari dimensiuni cu o acțiune complicată structurată pe mai multe planuri la care iau parte numeroase personaje, dintre care unora li se realizează un portret amplu.

Romanul „Baltașul” de Mihail Sadoveanu are trăsături specifice prin care se deosebește de alte specii literare.

- Acțiunea romanului este complicată, există mai multe fire narative.
- Apar indicii de timp și spațiu. Întâmplările romanului se petrec în interval mare de timp și în mai multe locuri.
- Fiindcă este o creație epică are un subiect structurat pe momentele subiectului.
- În roman apar conflicte puternice: principale și secundare; exterioare și interioare.
- Acțiunea are multe detalii.
- Personajele romanului au trăsături specifice princare se deosebesc de alte tipuri de personaje.
- Ele sunt numeroase.
- Destinul personajului de roman este urmărit într-un interval mare de timp.
- I se realizează un amplu portret fizic și moral.
- Personajele sunt tipuri umane, reprezentative pentru o categorie socio-umană. Vitoria e reprezentantă a muntencei aprige, părintele Dănil este preotul de sat, baba Maranda e vrăjitoarea satului, subprefectul Anastase Balmez e reprezentantul autorității administrative.
- Personajul de roman e prezentat în relație cu alte personaje: atitudinea Vitoria față de Ghiorghită uneori aspră, alteori blândă; față de autorități ea arată o atitudine de neîncredere; față de cucoana Maria arată o umilință simulată; față de Minodora e autoritară; față de ucigași la începutneștiutoare, iar în final aspră, aprigă, neiertătoare.
- Romanul oferă o imagine amplă asupra lumii, pe care o înfățișează în întreaga ei complexitate. Se înfățișează locuri, oameni, îndeletnicirile lor,

obiceiurile, tradițiile, mentalitățile(modul de a privi viața și lumea), atitudinile. Din acest punct de vedere „Baltagul” poate fi considerat: roman monografic(pentru că prezintă din toate punctele de vedere viața și obiceiurile muntenilor), roman al familiei, roman mitic(pentru că preia mituri din literatura română, „Miorița”, și literatura universală, Isis și Osiris), roman inițiatic, roman de dragoste,roman polițist.

○ Modurile de expunere utilizate. In acest roman se utilizează toate modurile de expunere.

○ Stilul indirect liber: autorul preia elemente din vorbirea personajelor ca și când ar face parte din aceeași lumecu ele; se accentuează astfel impresia de autenticitate. Apar numeroase regionalisme, cuvinte și expresii populare.

○ Limbajul lui Sadoveanu este un limbaj poetic, ușor arhaizant. Apar numeroase figuride stil și procedee artistice.

Caracterizarea personajului de roman

1. *Situarea în operă.*

Personajul principal al romanului... este...

2. *Cine e și ce face?*

Vitoria este...

3. *De ce e personaj de roman?*

4. *Mijloace de caracterizare*

5. *Trăsături argumentate prin povestire:*

○ *portretul fizic: „ochii căpriei în care se răsfrânge lumina căstani a părului”, are „gene lungi răsfrânge încîrligașe”, „ochi aprigi”, mai poartă urmele unei frumusețe trecute, e îmbrăcată ca o nevastă de oier bogat, pe sub cojoace are sumăieș, poartă ciubote și „casâncă de mătase”. Înfațișarea ei demonstrează o frumusețe neobișnuită.*

Se insistă în mod deosebit asupra portretului moral.

○ *portretul moral:*

-este pricepută și harnică, are spirit practic și gospodăresc pentru că știe să-și organizeze treburile;

-dragostea și grija o determină să plece la drum;

-este o femeie puternică, aprigă are o voință de fier;

-nu se lasă înspăimântată nici de oameni, nici de natură;

-știe să-și educe copiii;

-trăiește într-o lume patriarhală căreia îi păstrează cu strășnicie tradițiile și obiceiurile;

-este prevăzătoare;

-deși neumblată în lume știe să vândă fără să se lase înșelată;

-credincioasă și superstițioasă pentru că ea se conduce după niște semne;

-reminiscențe ale unor credințe și practici păgâne, precreștine;

-îndrumătorii îi sunt Sfânta Ana, Dumnezeu și Nechifor Lipan;

-are putere de convingere, este iscusită, știe să afle de la cei pe carei întâlnește ceea ce trebuie;

-e șireată și vicleană, știe să-i folosească pe oameni, este o bună cunoscătoare a sufletului omenesc; atunci când e nevoie face pe neștiutoarea; știe să se

adapteze la orice situație; își gândește bine faptele, nu reacționează pripit, are răbdare;

-e o fire introvertită tot ceea ce are în suflet rămâne pentru ea;

-gândește limpede, nu-și pierde nici o dată luciditatea deși durerea ei e cumplită, e neobosită și necruțătoare în descoperirea vinovaților, față de ei dovedește chiar o anumită cruzime;

-are spirit justițiar, dorește înfăptuirea dreptății;

-are putere să iasă dintr-o lume cunoscută și să intre în alta, necunoscută;

-este plină de gânduri, de patimă și de durere; „se desfăcuse de lume și intrase direct în sine”;

-„își înăbușea o înțepătură dușmănoasă”;

-are spirit de analiză;

-„avea într-ânsa o putere și o taină pe care Lipan nu era în stare să le dezlege. Venea la dânsa ca la pacea bună.”

-are „ochii întunecoși”;

-are un puternic sentiment al datoriei și al responsabilității față de Nechifor Lipan;

-are o puternică viață interioară;

6. Modurile de expunere utilizate în realizarea portretului.

7. Figurile de stil și procedeele artistice.

8. Mijloacele expresive ale limbii.

9. Precieri critice despre personaj.